

# Het voorkomen van de Steur (*Acipenser sturio* L.) in Nederland na 1931

C. J. VERHEY.

Op het voorkomen van de Steur in Nederland is reeds enige keren de aandacht gevestigd (Verhey, 1949, 1961). In beide publikaties vindt men gegevens over de steurvangst op de beneden-rivieren uit het eind van de vorige eeuw en de eerste dertig jaren van deze eeuw. Het is daarbij gebleken dat de Steur een steeds zeldzamere vis voor ons land is geworden en dat een vangst thans als een bijzondere gebeurtenis moet worden beschouwd en zo langzamerhand zelfs een unicum begint te worden.

Nu zijn er na 1931 nog een aantal Steuren in Nederland gevangen. De hierbij behorende gegevens hebben we zo veel mogelijk trachten te verzamelen. Deze vangsten geven we hier in chronologische volgorde weer om ze vervolgens te vergelijken met wat we er eerder van wisten.

- 1) 1 ex. uit het Keteldiep, 16 juni 1932; lengte 2,30 m, gewicht 80 kg (Redeke, 1941).
- 2) 1 ex. uit het Groninger Wad, mei 1937; lengte 2,50 m, gewicht 100 kg (Redeke, 1941).
- 3) 1 ex. uit Oosterbierum (Friese Wad), 17 juni 1939; lengte 3 m, gewicht 209 kg (Redeke, 1941).
- 4) 1 ex. uit de Nieuwe Merwede, 1939 (Van Deinse in N.R.C., 2 juli 1952).
- 5) 1 ex. uit de Nieuwe Merwede bij Hardinxveld, 26 juni 1952; lengte 2,60 m, gewicht 102 kg (Verhey, 1961, p. 142 en 143).
- 6) 1 ex. uit de Waal bij Tiel, 25 juli 1953; lengte 2,60 m, gewicht 150 kg (Dordrechtsh Nieuwsblad, 25 juli 1953).
- 7) 1 ex. Noordzee, 3 mijl uit de kust vóór het Wassenaarse Slag, 18 mei 1955; lengte 2,70 m, gewicht 120 kg (Het Vaderland, 18 mei 1955, met foto).
- 8) 1 ex. Noordzee (visgronden), 23 augustus 1958; lengte 2,70 m, gewicht 159 kg, opbrengst f 636,— (Dordrechtsh Nieuwsblad, 25 aug. 1958).
- 9) 1 ex. Noordzee bij IJmuiden, 16 juni 1960; lengte 2-3 m, gewicht 112 kg, opbrengst f 500,— (A.N.P., 16 juni 1960; idem in litt.).

Met uitzondering van Steur nr. 4, waarvan we geen gegevens van gewicht of lengte hebben kunnen achterhalen, vallen deze dieren op door hun grootte. Dit wijst er op dat het allen wijfjes zijn geweest die voor onze kusten of in onze rivieren zijn gevangen. Mannelijke Steuren worden nl. niet langer dan ten hoogste 2 m (Mohr, 1952, p. 27).

Bij ons onderzoek in 1949 vermeldden we dat het zowel de directeur als de opzichter van de voormalige zalmvisserij Noordwal was opgevallen dat de meeste gevangen Steuren kuiters waren. Met uitzondering van gegevens van vangsten in de jaren 1895, '96, '97 (waarvan wél cijfers van de geslachten zijn vermeld van de aangevoerde Steuren in Kralingse Veer en waarbij 2 à 3 maal zoveel mannetjes als wijfjes werden genoteerd) zijn deze op-



merkingen nooit eerder met getallen geboekstaafd.

Ook op de Eider in Duitsland blijkt iets dergelijks het geval. In 1951 en 1952 werden daar in beide jaren elf Steuren gevangen, allen wijfjes. In 1953 ving men er nog twee, resp. van 50 en 100 kg. Hier zijn we dus onzeker omtrent de geslachten, evenals over de 31 Steuren die in 1950 op de Eider werden gevangen en waarvan zelfs het gewicht niet wordt genoemd (Kroezus, 1953 b). Het blijkt bovendien dat vrouwelijke Steuren langer leven dan mannelijke Steuren (Kroezus, 1953 b). Wellicht kan hier de oorzaak worden gezocht voor hun grotere talrijkheid in de vangsten. En zou de grotere zeldzaamheid der mannetjes niet de oorzaak kunnen zijn van de numerieke achteruitgang van de Steur in West-Europa? Kroezus (1953 a) wijst nl. op de grote moeilijkheden om bij kunstmatige bevruchting tegelijkertijd over een mannelijke en een vrouwelijke Steur te beschikken. Ieder gevangen mannetje zou moeten worden ingeleverd om deze bevruchting nog mogelijk te maken, zo betoogt hij. Mutatis mutandis kan dit ook voor de gewone bevruchting worden gezegd, een wijfje dat wil paaien vindt nauwelijks een mannetje meer.

Letten we nu op de data, waarop de Ne-

derlandse dieren gevangen werden, dan blijken deze alle te liggen tussen medio mei (nr. 2 en 7) en einde augustus (nr. 8). Nu ligt de top van de gemiddelde steurtrek voor de Merwede in de laatste week van juni (27 juni - 4 juli). Hierop maken de Steuren 1, 3, 5, 6 en 9 geen uitzondering, hoewel de Waddenzee (3) en de Noordzee bij IJmuiden (9) nog niet tot het zoete water behoren. Deze exemplaren waren ongetwijfeld, indien niet gevangen, veel later op onze rivieren gesignaleerd. Van Steur nr. 7 kan gezegd worden dat hij nog ver van de rivier verwijderd was. Indien een kuitrijpe Steur niet al te snel zwemt (vgl. Mohr, 1952, p. 21) zou dit exemplaar ook tot de juni-dieren op de rivier kunnen worden gerekend.

De merkwaardigste vangst is wel Steur nr. 8, in volle zee, eind augustus. Men vraagt zich af of dit dier nog moest gaan paaien of reeds gepaaid had en dus naar zee terug zwemmend was. Gelet op het feit, dat het, bij gelijke lengte, veel zwaarder was dan Steur nr. 7, zou men moeten zeggen dat het nog laat in het jaar aan de paaitrek deelnam. Het verschil in gewicht (39 kg) is alleen te verklaren door aan te nemen dat dit dier meer kuit bevatte; het werd dan ook ruim twee maanden later in het vangseizoen gevangen.

#### Litteratuur:

- Kroezus, E., 1953a. Letzter Rettungsversuch für den heimischen Stör. *Der Fischwirt* 3, pp. 152-154.  
 Kroezus, E., 1953b. Das Ende des Störfanges in der Eider? *Der Fischwirt* 3, pp. 371-372.  
 Mohr, E., 1952. Der Stör. Die neue Brehm-Bücherei, 84, 65 p., 39 figs. Leipzig.  
 Redeke, H. C., 1941. *Pisces. Fauna van Nederland* 10. Leiden.  
 Verhey, C. J., 1949. Het voorkomen van de Steur (*Acipenser sturio* L.) in de Nieuwe Merwede tussen 1900 en 1931. *D.L.N.* 52, pp. 152-159.  
 Verhey, C. J., met medewerking van P. C. Heyligers, T. Lebet en I. S. Zonneveld, 1961. De Biesbosch, land van het levende water. Thieme, Zutphen.